

Vår saksbehandlerHåkon Sandven Jentoft, hje@standard.no
tlf. 92414875Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no**Vår dato**
2024-02-05**Vår ref.**
Reference**Deres dato**
2023-11-17**Deres ref.**
23/5569 innspill til natur- og klimameldinger

Innspill til 23/5569 natur- og klimameldinger

Standard Norge viser til invitasjon til å gi innspill til stortingsmeldinger om natur- og klima, 23/5569, publisert på Klima- og miljødepartementets hjemmeside 2023-11-17. Standard Norge har ikke deltatt på innspillsmøtene, men vil likevel benytte muligheten til å gi et innspill til arbeidet med stortingsmeldinger. Standard Norge har gitt høringsinnspill til NOU-2023-25 Omstilling til lavutslipp – Veivalg for klimapolitikken mot 2050. Vårt innspill til stortingsmeldingene bygger på dette innspillet.

Om Standard Norge og de internasjonale standardiseringsorganisasjonene

Standard Norges mandat som nasjonal standardiseringsorganisasjon er hjemlet i Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012 om europeisk standardisering, som er implementert i norsk rett.

Standard Norge er Norges medlem i den internasjonale standardiseringsorganisasjonen ISO og den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN. I tillegg følger Standard Norge EUs arbeid med standardisering tett. EU bruker i økende grad standarder til å konkretisere generelle forordninger. I februar 2022 ga Europakommisjonen ut sin standardiseringsstrategi. Denne suppleres med et årlig arbeidsprogram for standardisering. Det er koplinger mellom EU og CEN ved at Europakommisjonen jevnlig sender standardiseringsbestillinger til CEN. Standard Norge følger disse prosessene og informerer om at norske aktører kan ivareta sine interesser i utformingen av europeiske harmoniserte standarder.

Innspill til stortingsmeldinger om natur og klima

Standardiseringsprosessen som er regulert internasjonalt, sørger for at alle berørte parter bli hørt. Standardisering gir et godt grunnlag for innovasjon og for utvikling av nye tilbud. Standarder revideres minimum hvert femte år, eller når ny informasjon er tilgjengelig eller en av de berørte parter ønsker det. Standard Norge ber derfor om at standardisering og standarder blir vurdert i stortingsmeldingene i et eget avsnitt, som ett av flere virkemiddel for å nå forslag til mål eller i forbindelse med omtale av ulike sektorer/samfunnsområder.

Under har Standard Norge gitt innspill i samsvar med de spørsmålene som ble utformet i forkant av innspillsmøtene:

1. Når vi i 2050 har nådd natur- og klimamål, hva er de tre viktigste grepene som ble gjort i dag for å komme dit?

Standard Norge har ikke synspunkt på hvilke grep som kan være de tre viktigste for å ha nådd målene i 2050. Standardisering kan være et virkemiddel som kan støtte opp om de grep som gjøres. Standardisering støtter andre virkemidler gjennom:

Postadresse
Standard Norge
Postboks 242
1326 Lysaker**E-post**
info@standard.no
Telefon
67 83 86 00**Organisasjonsnummer**
985 942 897
www.standard.no

Vår saksbehandler

Håkon Sandven Jentoft, hje@standard.no
tlf. 92414875

- Detaljering av regelverk. Dette gjøres i dag innen flere lovområder og sektorer. EU-kommisjonen benytter også harmoniserte standarder som virkemiddel for å oppnå mål gitt i EU-regelverk. Standarder har system for revidering og oppdatering som er enklere og mer fleksibelt enn tilsvarende endring i lovverk.
 - Forankring av mål og regelverk gjennom standardiseringsprosess der berørte parter selv utformer detaljene som skal til for å nå mål eller dokumentere etterlevelse av regelverk.
 - Behovet for internasjonalt samarbeid for å nå målene er avgjørende for å nå mål. Virkemiddelene som skal benyttes vil derfor være regionale og globale. Standardisering gjennom CEN og ISO vil både kunne detaljere og dokumentere måloppnåelse. Derfor er det et viktig grep å gjøre norsk kompetanse og norske interesser tilgjengelig i det.
 - Spredning av kunnskap om beste praksis, hvordan bestemmelser eller krav kan dokumenteres oppfylt, hvordan prosesser kan gjennomføres på best mulig måte, hvordan vedtatt regelverk kan implementeres i kvalitetssystemer i virksomheter og etater med mer.
2. Hvilke viktige rammer og hensyn må de to meldingene ha med seg fra ditt ståsted?

NOU 2023-25 omtaler behovet for omstilling og hvilke virkemidler som kan benyttes. Omstilling er krevende for samfunnet og den enkelte og vil kreve forankring og aksept. Ved bruk av standarder som virkemiddel, inviteres alle berørte parter, offentlige og private, med for å utforme relevante standarder. Dette gjør det enklere å sikre aksept for standardene og at standardene reflekterer behov hos ulike aktører. Standardiseringsprosessen sikrer at berørte parter ikke blir påført urimelige vilkår i en omstillingsprosess. Samtidig skal standarder være i samsvar med gjeldende regelverk og kan ikke være i motstrid til dette. Standarder er en viktig muliggjørere i omstillingen til et lavutslippssamfunn.

3. Arealbruksendringer er en stor utfordring både for natur og klima. Hva bør meldingene legge frem for å sikre at arealbruken fremover bidrar til at vi når natur- og klimamålene?

For å oppnå samordning mellom kommuner og mellom kommuner og regionale og statlige forvaltningsorgan er det viktig å utforme en felles forståelse av regelverk, vektlegging og metodikk av ulike hensyn (klima, naturmangfold, samiske rettigheter, friluftsliv osv). Standardiseringsprosessen og standarder kan være et viktig tillegg eller alternativ til andre virkemidler og tiltak som statlige vurderinger, domstolsavgjørelser, statlige veiledere, opplæring og annen informasjon. Standardisering kan for eksempel brukes for å etablere sektorovergripende systemer for å beskrive og dokumentere arealtilstand og endringer innen tema der dette mangler eller er ufullstendig i dag.

Endring i klima vil påvirke hvordan areal kan brukes. Dette gjelder både for eksisterende arealbruk og ved endring. EU-kommisjonen har varslet CEN om bestilling av harmoniserte standarder for å støtte opp om tiltak knyttet til klimatilpasning. Globalt har ISO utviklet ISO 14090-serien som er standarder til bruk som hjelpemiddel for å planlegge og å ta i bruk effektiv klimatilpasning. De kan brukes av både store og små virksomheter, både offentlige og private. ISO 14090-serien er en gruppe ISO-standarder, bygget på siste kunnskap og beste praksis, og utviklet av eksperter fra mange land og sektorer, gir gode hjelpemidler for å planlegge og å ta i bruk effektiv klimatilpasning. Gruppen omfatter standardene ISO 14090 Klimatilpasning i organisasjoner, ISO

14091 Retningslinjer for sårbarhet, påvirkninger og risikovurdering og ISO/TS 14092 Planlegging av klimatilpasning for lokalsamfunn. Standardene tar for seg metoder for planlegging og gjennomføring av klimatilpasning, kartlegging av sårbarhet, påvirkning og påfølgende risikoanalyse og -håndtering, innføring av klimatilpasning i kommuner og andre lokalsamfunn, bruk av finansielle virkemidler og lignende.

Standard Norge anbefaler at stortingsmeldingene vurderer hvordan standardisering kan bidra til godt kunnskapsgrunnlag ved vurdering av arealbruksendringer og klimatilpasning.

4. Internasjonalt samarbeid er nødvendig og viktig for å løse klima- og naturkrise. Hvordan kan internasjonalt samarbeid styrkes på klima- og naturområdet i årene fremover?

I NOU 2023-25 påpeker utvalget at veien til lavutslippssamfunnet handler om mer enn Norges egne utslipp og opptak og at målet ikke er et nasjonalt eller europeisk mål. I ISO med sine 170 medlemsland kan Norge bidra til at målet også kan nås i land utenfor Europa eller OECD- området. Mange land har ikke samme kapasitet eller mulighet for å innføre regelverk på samme måte som i Norge. Internasjonale standarder fungerer derfor i mange land som erstatning for regelverk for å nå bestemte samfunns mål. Gjennom å utvikle funksjonelle standarder i ISO, kan Norge bidra til å nå klima- og naturmål og sikre måloppnåelse i andre deler av verden. Norske bidrag er derfor viktig også i komiteer som utvikler standarder på områder som ikke er dekket av norsk eller europeisk regelverk.

EUs regelverk er, og vil i stadig større grad, bli utfyllt gjennom mer detaljerte bestemmelser i harmoniserte standarder utarbeidet av blant annet den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN. Ved å be standardiseringsorganisasjonene om å utvikle harmoniserte standarder, kan detaljerte bestemmelser for oppfyllelse av regelverket utarbeides av berørte parter og av eksperter på det gjeldende området. Standardiseringsarbeidet kan sikre forankring av regelverket hos de mest berørte partene. Gjennom Standard Norge deltar et tusentalls norske eksperter i dag i utformingen av europeiske standarder på lik linje med deltakere fra EU-land. Norge har på mange områder stor kunnskap som vil bidra til mest mulig funksjonelle standarder. Norske eksperter kan også sikre at standardene tar hensyn til spesielle norske forhold, og på viktige områder for Norge ta lederverv.

Utforming av standarder krever ressurser fra norsk næringsliv. For små og mellomstore bedrifter er det vanskelig å frigjøre nøkkelkompetanse til deltakelse i europeiske standardiseringsprosesser. Det samme gjelder for statlige etater. Standard Norge anbefaler at stortingsmeldingene gjør en vurdering av hvordan det kan settes av tilstrekkelige ressurser slik at norske interesser blir ivaretatt i utviklingen av europeiske standarder.

5. Naturavtalen er et rammeverk for alle. Hvordan kan vi sikre at alle samfunnsaktører og hele myndighetsapparatet i denne regionen tar sin del av ansvaret for å gjennomføre naturavtalen og stanse tapet av natur innen 2030?

Vi viser her til innspill gitt under spørsmål 2 der vi løfter frem at standardiseringsprosessen inkluderer alle berørte parter og gjennom dette bidrar til forankring og aksept av virkemidler.

6. Hva trenger kommuner, næringsliv og andre av kunnskap og virkemidler for å ivareta naturen bedre i denne regionen?

Det vil være et stort behov for kommuner, næringsliv og andre for tilgjengelig informasjon, veiledning og standarder, som kan hjelpe dem i natur- og klimaarbeidet og til å følge opp egne mål. Standard Norge vil kartlegge og diskutere med næringslivet, kommuner og andre berørte parter hvilke eksisterende standarder som kan være til nytte, hvilke som bør revideres og hvilke nye standarder som bør utvikles. Dette vil skje i eksisterende komiteer, gjennom Standard Norges medlemmer, samarbeidspartnere og på arenaer der Standard Norge møter næringslivet, for eksempel gjennom SKIFT Næringslivets klimaledere der Standard Norge er medlem. Forskningsresultater og ny kunnskap på natur- og klimaområdet kan gjennom standardisering effektivt komme hele samfunnet til gode og bidra til å nå de mål som stortingsmeldingen setter.

Standardisering er et viktig virkemiddel for at ny kunnskap og teknologi både skal utvikles og tas i bruk. Standarder som ivaretar beste tilgjengelige teknologi, gir større trygghet for innovatører. Standarder gir også større trygghet for de som skal benytte ny teknologi fra nye leverandører.

Standard Norge anbefaler derfor at stortingsmeldingene gjør en vurdering av hvordan standardisering kan benyttes som virkemiddel for å tilgjengeliggjøre informasjon, teknologi og kunnskap til samfunnsaktører.

7. Hvilke andre grep enn vern kan vi ta for å sikre langsiktig beskyttelse og bevaring av viktige naturområder (jamfør mål 3 i naturavtalen)?

Standard Norge har utviklet standarden NS 3845 Blågrønn faktor – Beregningsmetode. Blågrønn faktor (BGF) er en beregningsmetode som stimulerer til at vegetasjonselementer og løsninger for åpen overvannshåndtering innlemmes tidlig i planleggingen av et byggeprosjekt. Bruk av blågrønn faktor bidrar til bruk av naturbaserte løsninger som kan gi sunnere omgivelser, mer biologisk mangfold og mer robust overvannshåndtering. Bevaring av vegetasjon, og da særlig trær og deres rotsone, er sentralt i dette. Standard Norge anbefaler at det i stortingsmeldingene vurderes behov for utvikling av standarder som kan hjelpe ulike forvaltningsnivå og eiendomseiere i forvaltning av viktige naturområder. Dette er et internasjonalt behov der norsk kompetanse kan være viktig i å utvikle europeiske eller globale standarder.

8. Med utgangspunkt i 2050-utvalgets hovedanbefalinger (se lenke), hva bør klimameldingen prioritere å følge opp, sett fra ditt ståsted?

Standard Norge viser her til eget høringsinnspill til NOU-2023-25.

9. Hvordan legge til rette for en rettferdig omstilling til lavutslippssamfunnet, og hvordan bør en klimapolitikk som når klimamålene innrettes slik at den har legitimitet og aksept i samfunnet?

Standard Norge har som prioritert vekstområde å utvikle standarder for det Grønne Skifte. I dette inngår å identifisere barrierer og drivere i eksisterende standarder. Gjennom kontakt med norsk næringsliv, forskning, forvaltning og internasjonalt i CEN og ISO identifiseres nye behov for å

Postadresse

Standard Norge
Postboks 242
1326 Lysaker

E-post

info@standard.no

Telefon

67 83 86 00

Organisasjonsnummer

985 942 897

www.standard.no

Vår saksbehandler

Håkon Sandven Jentoft, hje@standard.no
tlf. 92414875

utvikle standarder for å nå politiske mål knyttet til grønn omstilling og til et lavutslippssamfunn. Standard Norge vil gjennomføre en «klimavask» ved revidering av alle norske standarder og be om at dette gjøres i CEN- og ISO-standarder slik utvalget anbefaler for relevante lover.

Standard Norge viser til at NOU 2023-25 tar frem standarder og standardisering som virkemiddel for å nå mål om et lavutslippssamfunn. Dette er i samsvar med Standard Norges oppgave og reflekteres i den årlige bevilgningen fra Nærings- og fiskeridepartementet og i de tilskudd ulike departement og statlige etater/virksomheter bidrar med til standardiseringsarbeidet.

Standard Norge kan gjerne gi utfyllende kommentarer i et eget møte med departementet.

Vennlig hilsen,

Åse Lunde

Direktør Energi, bærekraft og teknologi

Postadresse

Standard Norge
Postboks 242
1326 Lysaker

E-post

info@standard.no

Telefon

67 83 86 00

Organisasjonsnummer

985 942 897

www.standard.no